TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. gruodžio 12 d.*

„Apeliacinis skundas – Ekonominė ir pinigų politika – Rizikos ribojimu pagrįsta kredito įstaigų priežiūra – Reglamentas (ES) Nr. 1024/2013 – Europos Centriniam Bankui (ECB) pavesti specialūs priežiūros uždaviniai – 24 straipsnis – Sprendimas panaikinti kredito įstaigos veiklos leidimą – Administracinės peržiūros procedūra – Sprendimas, kuriuo panaikinamas ankstesnis sprendimas – Ieškinys dėl panaikinimo – Suinteresuotumo kreiptis į teismą išlikimas – Ieškinys dėl žalos atlyginimo – Akivaizdus nepriimtinumas“

Byloje C-181/22 P

dėl 2022 m. kovo 9 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo,

Nemea Bank plc, įsteigta San Ġiljan (Malta), atstovaujama *asianajaja* A. Meriläinen,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Heikki Niemelä, gyvenantis Ohain (Belgija),

Mika Lehto, gyvenantis Espoo (Suomija),

Nemea plc, įsteigta San Ġiljan,

Nevestor SA, įsteigta Ohain,

ieškovai pirmojoje instancijoje,

Europos Centrinis Bankas (ECB), atstovaujamas D. M. Brinkman, C. Hernández Saseta ir A. Witte,

atsakovas pirmojoje instancijoje,

Europos Komisija, iš pradžių atstovaujama A. Nijenhuis ir A. Steiblytės, vėliau A. Steiblytės,

įstojusi į bylą šalis pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

* Proceso kalba: anglų.

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai I. Jarukaitis (pranešėjas) ir E. Regan,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2023 m. lapkričio 30 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu *Nemea Bank plc* prašo panaikinti 2021 m. gruodžio 20 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo nutartį *Niemelä ir kt. / ECB* (T-321/17, toliau – skundžiama nutartis, EU:T:2021:942), kuria šis teismas pripažino, kad nebereikia priimti sprendimo dėl prašymo panaikinti 2017 m. kovo 23 d. Europos Centrinio Banko (ECB) sprendimą ECB/SSM/2017–213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017-0003 dėl leidimo *Nemea Bank* pradėti vykdyti kredito įstaigos veiklą panaikinimo (toliau – ginčijamas sprendimas), ir kaip akivaizdžiai nepriimtiną atmetė prašymą atlyginti žalą, tariamai patirtą dėl šio leidimo panaikinimo.

Teisinis pagrindas

BPM reglamentas

2 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (OL L 287, 2013, p. 63; toliau – BPM reglamentas), 64 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„ECB turėtų fiziniams ir juridiniams asmenims sudaryti galimybę pateikti prašymą peržiūrėti naudojantis šiuo reglamentu jam suteiktais įgaliojimais priimtus sprendimus, kurie yra jiems skirti arba kurie yra tiesiogiai ir asmeniškai su jais susiję. Peržiūra turėtų apimti tokių sprendimų procedūrinę ir materialinę atitiktį šiam reglamentui, atsižvelgiant į ECB paliktą veiksmų laisvę nuspręsti, kada priimti tuos sprendimus. Tuo tikslu ir dėl proceso ekonomijos priežasčių ECB turėtų įsteigti Administracinę peržiūros valdybą, kuri atliktų tokią vidinę peržiūrą. ECB valdančioji taryba valdybos nariais turėtų skirti aukštos reputacijos asmenis. <…> Peržiūros procedūroje turėtų būti numatyta galimybė Priežiūros valdybai prireikus persvarstyti savo ankstesnį sprendimo projektą.“

3 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Pagal 6 straipsnį ECB, laikantis šio straipsnio 3 dalies, rizikos ribojimo principais pagrįstos priežiūros tikslais turi išimtinę kompetenciją visų dalyvaujančiose valstybėse narėse įsteigtų kredito įstaigų atžvilgiu vykdyti šiuos uždavinius:

a) išduoti kredito įstaigoms leidimus veikti ir panaikinti išduotus leidimus, laikantis 14 straipsnio“.

4 Šio reglamento 14 straipsnio 5 dalis suformuluota taip:

„Laikydamasis 6 dalies ir pasikonsultavęs su dalyvaujančios valstybės narės, kurioje įsteigta kredito įstaiga, nacionaline kompetentinga institucija, atitinkamoje Sąjungos teisėje nustatytais atvejais ECB gali panaikinti leidimą savo iniciatyva arba pasiūlius tokiai nacionalinei kompetentingai institucijai. Šiomis konsultacijomis visų pirma užtikrinama, kad prieš priimdamas sprendimus dėl panaikinimo, ECB suteiks nacionalinėms institucijoms pakankamai laiko priimti sprendimą dėl būtinų taisomųjų veiksmų, įskaitant galimas pertvarkymo priemones, ir į jas atsižvelgs.

Jei pagal 1 dalį leidimą išduoti pasiūliusi nacionalinė kompetentinga institucija laikosi nuomonės, kad remiantis atitinkama nacionaline teise leidimą reikia panaikinti, ji tuo tikslu pateikia ECB pasiūlymą. Tokiu atveju ECB priima sprendimą dėl siūlomo panaikinimo visapusiškai atsižvelgdamas į nacionalinės kompetentingos institucijos nurodytą panaikinimo pagrindimą.“

5 To paties reglamento 24 straipsnyje numatyta:

„1. ECB įsteigia Administracinę peržiūros valdybą [toliau – APV], kuri, gavusi pagal 5 dalį pateiktą prašymą atlikti peržiūrą, atliktų sprendimų, ECB priimtų vykdant šiuo reglamentu jam suteiktus įgaliojimus, vidaus administracinę peržiūrą. Vidaus administracinė peržiūra apsiriboja tokių sprendimų procedūrinės ir materialinės atitikties šiam reglamentui vertinimu.

<…>

5. 1 dalyje nurodytais atvejais bet kuris fizinis ar juridinis asmuo gali prašyti peržiūrėti tam asmeniui skirtą arba tiesiogiai ir asmeniškai su tuo asmeniu susijusį ECB sprendimą pagal šį reglamentą. <…>

<…>

7. Priėmusi sprendimą dėl peržiūros priimtinumo, [APV] pareiškia nuomonę per klausimo skubai proporcingą laikotarpį ir ne vėliau kaip per du mėnesius nuo prašymo gavimo bei perduoda klausimą Priežiūros valdybai, kad ji parengtų naujo sprendimo projektą. Priežiūros valdyba atsižvelgia į [APV] nuomonę ir nedelsdama pateikia Valdančiajai tarybai naujo sprendimo projektą. Naujo sprendimo projektu pirminis sprendimas panaikinamas, pakeičiamas tapataus turinio sprendimu arba pakeičiamas iš dalies pakeistu sprendimu. Naujo sprendimo projektas laikomas priimtu, jei Valdančioji taryba nepateikia prieštaravimų per ne ilgesnį kaip dešimties darbo dienų laikotarpį.

8. Dėl pagal 5 dalį pateikto prašymo atlikti peržiūrą sprendimo vykdymas nesustabdomas. Tačiau Valdančioji taryba, remdamasi [APV] pasiūlymu, gali sustabdyti užginčyto sprendimo taikymą, jeigu mano, kad to reikia dėl susiklosčiusių aplinkybių.

<…>

11. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teisei pagal Sutartis iškelti bylą [Europos Sąjungos Teisingumo Teisme].“

Reglamentas (ES) Nr. 468/2014

6 Iš 2014 m. balandžio 16 d. Europos Centrinio Banko reglamento (ES) Nr. 468/2014, kuriuo sukuriama Europos Centrinio Banko, nacionalinių kompetentingų institucijų ir nacionalinių paskirtųjų institucijų bendradarbiavimo Bendrame priežiūros mechanizme struktūra (BPM pagrindų reglamentas) (OL L 141, 2014, p. 1), 2 straipsnio 8 punkto matyti, kad „mažiau svarbus prižiūrimas subjektas euro zonos valstybėje narėje“ yra subjektas, „[be kita ko] neturintis svarbaus prižiūrimo subjekto statuso, kaip apibrėžta BPM reglamento 6 straipsnio 4 dalyje“.

7 Šio reglamento 80 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu atitinkama NKI laikosi nuomonės, kad, remiantis atitinkama Sąjungos ar nacionaline teise, būtina visiškai arba iš dalies panaikinti kredito įstaigos leidimą, įskaitant panaikinimą, kai to prašo kredito įstaiga, ji pateikia ECB sprendimo siūlyti panaikinti leidimą projektą <…> ir prideda atitinkamus pagrindžiamuosius dokumentus.

2. Su kiekvienu panaikinimo sprendimo projektu, aktualiu nacionalinei pertvarkymo institucijai, susijusius veiksmus NKI derina su nacionaline institucija, kuri yra kompetentinga pertvarkyti kredito įstaigas <…>.“

Bylos aplinkybės

8 Skundžiamos nutarties 1–7 punktuose aprašytas ginčo aplinkybes galima trumpai apibendrinti, kaip nurodyta toliau.

9 *Nemea Bank* yra pagal Maltos teisę įsteigta kredito įstaiga, patenkanti į sąvoką „mažiau svarbus prižiūrimas subjektas euro zonos valstybėje narėje“, kaip tai suprantama pagal BPM pagrindų reglamentą, kuri teikė finansines paslaugas pagal leidimą, kurį jai suteikė nacionalinė kompetentinga institucija, t. y. *Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta’Malta* (Maltos finansinių paslaugų institucija, Malta; toliau – MFSA), ir kuriai buvo taikoma tiesioginė MFSA rizikos ribojimu pagrįsta priežiūra.

10 *Nemea plc* ir *Nevestor SA* yra dvi tiesioginės *Nemea Bank* akcininkės. H. Niemelä ir M. Lehto yra *Nemea Bank* valdybos nariai ir tikrieji jos savininkai, nes turi *Nemea* ir *Nevestor* kapitalo dalių.

11 2017 m. sausio 25 d. MFSA, pasikonsultavusi su nacionaline pertvarkymo institucija, pagal BPM pagrindų reglamento 80 straipsnį pateikė ECB sprendimo panaikinti *Nemea Bank* suteiktą leidimą pradėti vykdyti kredito įstaigos veiklą projektą.

12 2017 m. kovo 13 d. ECB Priežiūros valdyba patvirtino sprendimo panaikinti atitinkamą leidimą projektą ir nustatė *Nemea Bank* trijų dienų terminą pastaboms dėl šio projekto pateikti.

13 2017 m. kovo 15 d. *Nemea Bank* pateikė savo pastabas.

14 2017 m. kovo 23 d. ECB priėmė ginčijamą sprendimą pagal BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punktą ir 14 straipsnio 5 dalį.

Faktinės aplinkybės priėmus ginčijamą sprendimą

15 2017 m. balandžio 22 d. APV gavo *Nemea Bank* ir kitų ieškovų pirmojoje instancijoje prašymą peržiūrėti ginčijamą sprendimą.

16 2017 m. birželio 19 d. APV priėmė nuomonę, kurioje pasiūlė šį sprendimą pakeisti tapataus turinio sprendimu. 2017 m. birželio 30 d. ECB Valdančioji taryba, remdamasi šia nuomone ir Priežiūros valdybos projektu, pagal BPM reglamento 24 straipsnio 7 dalį priėmė Sprendimą ECB/SSM/2017–213800JENPXTUY75VS 07/2 (toliau – 2017 m. birželio 30 d. sprendimas), kuriuo, kaip nurodyta jo rezoliucinėje dalyje, pakeistas ginčijamas sprendimas.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiama nutartis

17 2017 m. gegužės 22 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo *Nemea Bank* ir kitų ieškovų pirmojoje instancijoje ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir žalos, kurią jie tariamai patyrė dėl to sprendimo priėmimo, atlyginimo. Grįsdami šį ieškinį jie nurodė šešis pagrindus.

18 2017 m. spalio 25 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo atskiru dokumentu ECB pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 130 straipsnį pateiktą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą. 2018 m. liepos 13 d. nutartimi Bendrasis Teismas, remdamasis savo Procedūros reglamento 130 straipsnio 7 dalimi, nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą prijungė prie bylos nagrinėjimo iš esmės.

19 2017 m. spalio 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo Europos Komisijos prašymą leisti įstoti į bylą palaikyti ECB reikalavimų; šis prašymas buvo patenkintas 2018 m. liepos 23 d. sprendimu.

20 2018 m. balandžio 30 d. taikydamas proceso organizavimo priemonę Bendrasis Teismas pateikė šalims kelis klausimus, siekdamas, be kita ko, nustatyti, ar paskyrus asmenį, kompetentingą vykdyti pagrindinius įgaliojimus, kurie paprastai suteikiami *Nemea Bank* valdymo organams, kiek tai susiję su konkrečia *Nemea Bank* veikla ir turtu, ieškovai pirmojoje instancijoje turėjo teisę pareikšti ieškinį dėl ECB sprendimo panaikinimo ir ieškinį dėl žalos, patirtos dėl tokio sprendimo, atlyginimo.

21 2019 m. balandžio 1 d. Bendrasis Teismas sustabdė bylos nagrinėjimą iki 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *ECB ir kt. / Trasta Komercbanka ir kt.* (C-663/17 P, C-665/17 P ir C-669/17 P, EU:C:2019:923) paskelbimo ir taikydamas naują 2019 m. gruodžio 10 d. proceso organizavimo priemonę paprašė šalių pateikti pastabas dėl išvadų, kurias, jų nuomone, reikėtų padaryti remiantis tuo sprendimu, kad būtų priimtas sprendimas jo nagrinėjamoje byloje.

22 Kitomis proceso organizavimo priemonėmis, t. y. 2020 m. sausio 30 d., 2020 m. gruodžio 23 d. ir 2021 m. sausio 19 d., Bendrasis Teismas paklausė šalių apie proceso *Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji* (Finansinių paslaugų teismas, Malta) siekiant atkurti veiksmingą *Nemea Bank* atstovavimą eigą.

23 Skundžiamos nutarties rezoliucinės dalies 1 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad nebereikia priimti sprendimo dėl prašymo panaikinti, nes išnyko jo dalykas ir ieškovų pirmojoje instancijoje suinteresuotumas pareikšti ieškinį. Rezoliucinės dalies 2 punkte jis atmetė prašymą atlyginti žalą kaip akivaizdžiai nepriimtiną. Rezoliucinės dalies 3 punkte jis nurodė ieškovams pirmojoje instancijoje ir ECB padengti savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias su prašymu dėl panaikinimo. Tos pačios rezoliucinės dalies 4 punkte jis nurodė ieškovams pirmojoje instancijoje padengti savo ir ECB bylinėjimosi išlaidas, susijusias su prašymu atlyginti žalą. Galiausiai skundžiamos nutarties rezoliucinės dalies 5 punkte jis nurodė Komisijai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

Apeliacinės bylos šalių reikalavimai

24 *Nemea Bank* Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą nutartį,

– grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kuriame ji būtų paskirta kitos sudėties, nei ta, kuri priėmė skundžiamą nutartį, kolegijai ir

– priteisti iš ECB bylinėjimosi išlaidas.

25 ECB prašo Teisingumo Teismo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

26 Komisija taip pat Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

27 2024 m. lapkričio 27 d. Teisingumo Teismui pateiktu dokumentu *Nemea Bank* prašė nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį.

28 Grįsdama savo prašymą ji iš esmės nurodė, kad pageidauja pateikti argumentus, susijusius su 2024 m. vasario 8 d. Sprendimu *Pilatus Bank / ECB* (C-750/21 P, EU:C:2024:124) ir Sprendimu *Pilatus Bank / ECB* (C-256/22 P, EU:C:2024:125), dėl kurių šalys nepateikė nuomonės.

29 Šiuo klausimu primintina, kad pagal savo Procedūros reglamento 83 straipsnį išklausęs generalinį advokatą Teisingumo Teismas gali bet kada nutarti pradėti ar atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu jis mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teismui priimant sprendimą.

30 Vis dėlto šioje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad turi visą reikiamą informaciją sprendimui priimti ir kad *Nemea Bank* pagrindžiant prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį pateikta informacija nėra nauji faktai, galintys turėti įtakos sprendimui, kurį jis turės priimti.

31 Šiomis aplinkybėmis išklausęs generalinę advokatę Teisingumo Teismas nusprendė, kad nereikia nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį.

Dėl apeliacinio skundo

32 Grįsdama apeliacinį skundą apeliantė nurodo penkis pagrindus. Pirmieji trys pagrindai, pateikti dėl Bendrojo Teismo sprendimo, kad nebereikia priimti sprendimo dėl prašymo panaikinti, atitinkamai grindžiami SESV 263 straipsnio pirmos pastraipos pažeidimu, esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimu ir neatsižvelgimu į apeliantės teisių pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnį pažeidimą. Paskutiniai du pagrindai, pateikti dėl Bendrojo Teismo sprendimo atmesti prašymą atlyginti žalą kaip akivaizdžiai nepriimtiną, susiję su tuo, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į apeliantės teisių, įtvirtintų atitinkamai Chartijos 41 straipsnyje ir SESV 340 straipsnyje, pažeidimą.

Dėl pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

33 Pirmajame pagrinde, susijusiame su skundžiamos nutarties 29–55 punktais, apeliantė teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad nebereikia priimti sprendimo dėl jos prašymo panaikinti, nes ji prarado suinteresuotumą pareikšti ieškinį dėl ginčijamo sprendimo. Taigi Bendrasis Teismas neįvykdė iš SESV 263 straipsnio kylančios pareigos kontroliuoti ECB aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, teisėtumą ir pareigos užtikrinti apeliantės teisės aktuose nustatytų ir pagrindinių teisių apsaugą.

34 Be to, apeliantė teigia, kad 2017 m. birželio 30 d. sprendimo *ex tunc* poveikis, kurį Bendrasis Teismas pripažino, prieštarauja SESV 263 straipsniui, nes dėl šio poveikio iš jos atimama teisė prašyti, kad Sąjungos teismai išnagrinėtų ginčijamą sprendimą. Toks poveikis yra visiškai fiktyvus, nes net jei tą dieną ginčijamas sprendimas būtų buvęs panaikintas, padėtis, kurioje apeliantė buvo iki leidimo panaikinimo, nebūtų atkurta. Realus 2017 m. birželio 30 d. sprendimo poveikis gali būti tik *ex nunc* ir tas pats pasakytina apie atitinkamo leidimo galimo atnaujinimo poveikį. Iš tiesų apeliantės situacija nepasikeitė laikotarpiu nuo ginčijamo sprendimo priėmimo iki 2017 m. birželio 30 d. sprendimo priėmimo, kiek tai susiję su šiuo leidimu. Taigi ginčijamas sprendimas apeliantės atžvilgiu nuo pat jo priėmimo ir toliau be pokyčių ir nepertraukiamai sukelia teisines pasekmes, todėl jo panaikinimas gali sukelti teisines pasekmes ir naudą apeliantei.

35 ECB teigia, kad Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, jog ieškinys dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo neteko dalyko. Šiuo klausimu jis teigia, kad šia išvada nepažeidžiamos pagal SESV 263 straipsnį apeliantei suteiktos teisės, nes, ginčijamą sprendimą pakeitus 2017 m. birželio 30 d. sprendimu, ieškinys dėl 2017 m. birželio 30 d. sprendimo panaikinimo buvo priimtinas per šioje nuostatoje nustatytą terminą. Toks ieškinys yra veiksminga teisių gynimo priemonė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį. Bendrojo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje įtvirtintas reikalavimas išlaikyti suinteresuotumą pareikšti ieškinį taip pat neprieštarauja SESV 263 straipsniui.

36 Be to, ginčijamą sprendimą pakeitus 2017 m. birželio 30 d. sprendimu, nebegalima pareikšti ieškinio dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Iš tiesų toks ieškinys neturi dalyko, nes ginčijamas sprendimas buvo panaikintas, o jo galimi neigiami padariniai dabar priskirtini 2017 m. birželio 30 d. sprendimui, dėl kurio apeliantė nepareiškė ieškinio ir kuris dėl to tapo galutinis. Taigi, net jei ginčijamas sprendimas būtų panaikintas, 2017 m. birželio 30 d. sprendimu apeliantės leidimas būtų panaikintas, t. y. toks panaikinimas negalėtų jai suteikti jokios naudos.

Vis dėlto ši aplinkybė neatima iš apeliantės galimybės pagal Sąjungos teisę pareikšti ieškinį dėl žalos, susijusios su jos leidimo panaikinimu, atlyginimo nereikalaujant prieš tai pareikšti ieškinį dėl panaikinimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

37 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad *Nemea Bank* yra pagal Maltos teisę įsteigta kredito įstaiga, turinti „mažiau svarbaus prižiūrimo subjekto euro zonos valstybėje narėje“ statusą, kaip tai suprantama pagal BPM pagrindų reglamentą. 2017 m. kovo 23 d. ECB, gavęs kompetentingos nacionalinės institucijos, t. y. MFSA, prašymą, priėmė ginčijamą sprendimą, kuriuo panaikino *Nemea Bank* suteiktą leidimą pradėti vykdyti kredito įstaigos veiklą. 2017 m. balandžio 22 d. *Nemea Bank* kartu su kitais ieškovais pirmojoje instancijoje pateikė APV prašymą atlikti ginčijamo sprendimo administracinę peržiūrą pagal BPM reglamento 24 straipsnio 5 dalį. Atlikus šią peržiūrą ECB priėmė 2017 m. birželio 30 d. sprendimą, kuriuo panaikino ir pakeitė ginčijamą sprendimą ir kurio turinys yra tapatus pastarojo sprendimo turiniui.

38 2017 m. gegužės 22 d., vykstant administracinės peržiūros procedūrai, *Nemea Bank* ir kiti ieškovai pirmojoje instancijoje Bendrajame Teisme taip pat pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo, kuriuo prašė panaikinti šį sprendimą ir atlyginti žalą, kurią jie tariamai patyrė dėl šio sprendimo. Vis dėlto jie nustatyta forma nepareiškė ieškinio dėl 2017 m. birželio 30 d. sprendimo Bendrajame Teisme.

39 Skundžiamos nutarties 41, 45, 47 ir 52 punktuose Bendrasis Teismas iš esmės nusprendė, kad BPM reglamento 24 straipsnio 7 dalyje nustatyta ECB pareiga pasibaigus administracinės peržiūros procedūrai priimtą sprendimą taikyti atgaline data nuo pirminio sprendimo įsigaliojimo momento ir kad pakeitus pastarąjį sprendimą tapataus turinio ar pakeistu sprendimu jis galutinai išnyksta iš teisinės sistemos. Bendrasis Teismas nusprendė, kad 2017 m. birželio 30 d. sprendimu ginčijamas sprendimas buvo panaikintas ir pakeistas nuo jo priėmimo dienos, t. y. nuo 2017 m. kovo 23 d., todėl ieškovai pirmojoje instancijoje prarado suinteresuotumą jo panaikinimu, ir tuo remdamasis padarė išvadą, kad jų ieškinys dėl panaikinimo neteko dalyko.

40 Šiuo klausimu tiesa, kad, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamos nutarties 35 punkte, pagal suformuotą jurisprudenciją suinteresuotumas pareikšti ieškinį, atsižvelgiant į ieškinio dalyką, turi egzistuoti pareiškiant ieškinį, antraip ieškinys būtų nepriimtinas. Šis bylos dalykas, kaip ir suinteresuotumas pareikšti ieškinį teisme, turi išlikti iki teismo sprendimo priėmimo dienos, nes kitu atveju nebūtų poreikio priimti sprendimą, o tai reiškia, jog dėl savo rezultato ieškinys turi turėti naudos jį pareiškusiai šaliai (2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Wunenburger / Komisija*, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 42 punktas ir 2021 m. sausio 21 d. Sprendimo *Leino-Sandberg / Parlamentas*, C-761/18 P, EU:C:2021:52, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Vis dėlto Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad ieškovo suinteresuotumas pareikšti ieškinį nebūtinai išnyksta dėl to, kad vykstant procesui jo skundžiamas aktas neteko galios. Iš tiesų ieškovas gali išsaugoti suinteresuotumą, kad minėtas aktas būtų pripažintas neteisėtu dėl laikotarpio, per kurį jis buvo taikomas ir sukėlė pasekmių, nes jis yra bent jau suinteresuotas tokiu pripažinimu kaip pagrindu pareikšti galimą ieškinį dėl atsakomybės pripažinimo (2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim / Taryba ir Komisija*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 62 punktas ir 2021 m. gegužės 6 d. Sprendimo *Bayer CropScience ir Bayer / Komisija*, C-499/18 P, EU:C:2021:367, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Be to, ieškovo suinteresuotumo pareikšti ieškinį išlikimą reikia vertinti *in concreto*, atsižvelgiant, be kita ko, į nurodomo neteisėtumo padarinius ir, kaip teigiama, patirtos žalos pobūdį (2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych / Komisija*, C-560/18 P, EU:C:2020:330, 41 punktas ir 2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Versobank / ECB*, C-803/21 P, EU:C:2023:630, 160 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Šiuo klausimu, aišku, iš BPM reglamento 24 straipsnio 7 dalies formuluotės matyti, kad kai ECB, atlikęs administracinės peržiūros procedūrą, nusprendžia, kad nereikia iš dalies keisti sprendimo, dėl kurio atliekama ši peržiūra, jis panaikina šį sprendimą ir pakeičia jį tapataus turinio sprendimu. Vis dėlto iš to negalima daryti išvados, kad toks panaikinimas ir vėlesnis pakeitimas galioja atgaline data, panašiai kaip ir Sąjungos teismo atliktas Europos Sąjungos institucijos akto panaikinimas.

44 Iš tiesų, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, Sąjungos institucijos akto paskelbimas netekusiu galios nereiškia jo neteisėtumo pripažinimo ir sukelia pasekmes *ex nunc*, skirtingai nuo teismo sprendimo dėl panaikinimo, pagal kurį panaikintas aktas atgaline data pašalinamas iš Sąjungos teisės sistemos ir laikomas niekada neegzistavusiu (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim / Taryba ir Komisija*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 68 punktą). Aplinkybė, kad po šio paskelbimo netekusiu galio pirminis aktas buvo pakeistas nauju, negali suteikti naujam aktui atgalinio veikimo galios.

45 Taigi, kaip savo išvados 72 punkte pažymėjo generalinė advokatė, iš BPM reglamento 24 straipsnio 7 dalies matyti, kad pirminis sprendimas atgaline data nepašalinamas iš Sąjungos teisės sistemos priėmus antrąjį sprendimą, kuriuo jis paskelbiamas netekusiu galios ir pakeičiamas ir kurio turinys tapatus. Iš tiesų, kadangi šiuo pirminiu sprendimu buvo panaikintas kredito įstaigos veiklos leidimas, antruoju sprendimu buvo pratęsti pirminio sprendimo padariniai, tačiau neišnyko jo jau sukelti padariniai.

46 Nagrinėjamu atveju, kaip teisingai teigia apeliantė, būtent ginčijamu sprendimu buvo panaikintas jai išduotas leidimas pradėti vykdyti kredito įstaigos veiklą. Taigi būtent šis sprendimas sukėlė galimų neigiamų pasekmių, dėl kurių ji skundžiasi.

47 Be to, kadangi pagal BPM reglamento 24 straipsnio 8 dalį prašymas peržiūrėti pirminį sprendimą iš principo neturi stabdomojo poveikio, ginčijamas sprendimas ir toliau turėjo poveikį iki 2017 m. birželio 30 d. sprendimo padarinių atsiradimo, t. y. kai apie jį buvo pranešta apeliantei. Taigi, kaip matyti iš 2017 m. birželio 30 d. sprendimo rezoliucinės dalies teksto, pastaruoju sprendimu ginčijamas sprendimas panaikintas ir pakeistas tik nuo šio pranešimo.

48 Taigi skundžiamos nutarties 41, 42 ir 47 punktuose Bendrasis Teismas iš esmės klaidingai konstatavo, kad 2017 m. birželio 30 d. sprendimas pakeitė ginčijamą sprendimą atgaline data nuo pastarojo sprendimo priėmimo dienos.

49 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamos nutarties 53 ir 55 punktuose nusprendė, kad ginčijamas sprendimas buvo pakeistas atgaline data ir kad nebeliko ieškinio dėl šio sprendimo panaikinimo dalyko.

50 Taigi reikia pritarti pirmajam apeliacinio skundo pagrindui ir panaikinti skundžiamos nutarties rezoliucinės dalies 1 ir 3 punktus, nenagrinėjant apeliacinio skundo antrojo ir trečiojo pagrindų.

Dėl ieškinio ketvirtojo ir penktojo pagrindų

Šalių argumentai

51 Ketvirtajame ir penktajame pagrinduose, susijusiuose su skundžiamos nutarties 56–63 punktais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, apeliantė teigia, kad nusprendęs, jog prašymas atlyginti žalą yra nepriimtinas, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad ECB pažeidė jos teises, įtvirtintas Chartijos 41 straipsnyje ir SESV 340 straipsnyje, kuriuose numatyta, kad Sąjunga atlygina žalą, kurią padarė institucijos ar jų tarnautojai, eidami savo pareigas. Taip Bendrasis Teismas atėmė iš jos teises, nepaisant didelės žalos, kurią jai padarė ECB ir jo tarnautojai. Iš tiesų Bendrasis Teismas savo sprendimą nepriimti sprendimo dėl prašymo panaikinti panaudojo siekdamas pagrįsti savo analizę dėl prašymo atlyginti žalą, kad ECB galėtų išvengti atsakomybės už savo aktus.

52 Be to, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai neatsižvelgė į prašymo dėl panaikinimo pagrindo ir prašymo atlyginti žalą pagrindo ryšį, nes prašymas atlyginti žalą negali būti nagrinėjamas neatsižvelgiant į prašymo dėl panaikinimo pagrindą.

53 Skundžiamos nutarties 60 punkte pateiktas Bendrojo Teismo teiginys, kad prašymas atlyginti žalą suformuluotas pernelyg abstrakčiai ir jame nėra pagrindų ar argumentų nei jų santraukos, yra klaidingas, nes prašyme dėl panaikinimo, kuriuo grindžiamas prašymas atlyginti žalą, yra visa ši informacija.

54 Be to, apeliantė teigia, kad jei Bendrasis Teismas nebūtų klaidingai nusprendęs, kad nebereikia priimti sprendimo dėl prašymo panaikinti, ir jei būtų pripažinęs ryšį tarp šio prašymo ir prašymo atlyginti žalą, jis būtų konstatavęs, kad dėl tam tikrų pažeidimų ginčijamo sprendimo priėmimo procedūroje buvo trūkumų, kurių savaime pakanka pastarajam prašymui pagrįsti. Šiuo klausimu ji remiasi tuo, kad per šią procedūrą *Nemea Bank* nebuvo veiksmingai atstovauta, ginčijamas sprendimas nemotyvuotas, o ECB elgėsi neteisėtai per APV atliktą šio sprendimo administracinę peržiūros procedūrą.

55 Taip pat apeliantė teigia, kad ECB veiksmai ir ypač jai suteikto leidimo pradėti vykdyti kredito įstaigos veiklą panaikinimas yra tiesioginė jos patirtos žalos priežastis, o tai ji įrodė. Vis dėlto šios žalos suma, kurią ji vertina 100 mln. eurų, nepadengia nei *Nemea Bank* reputacijos, komercinių santykių ir veiklos praradimo, nei pajamų sumažėjimo, o padengia tik tiesioginį šio banko vertės praradimą dėl ECB veiksmų.

56 Apeliantė taip pat teigia, kad kritikuodamas ieškinio pirmojoje instancijoje trūkumus Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad jie atsirado dėl to, kad apeliantė neturėjo galimybės būti veiksmingai atstovaujama ir gauti įrodymų, nes negalėjo disponuoti savo ištekliais ir susipažinti su ECB bylos medžiaga.

57 ECB ir Komisija reikalauja atmesti šiuos du apeliacinio skundo pagrindus.

Teisingumo Teismo vertinimas

58 Pirma, dėl apeliantės argumentų, apibendrintų šio sprendimo 51–53 punktuose, kad iš esmės Bendrasis Teismas iš jos atėmė Chartijos 41 ir 47 straipsniuose ir SESV 263 ir 340 straipsniuose įtvirtintas teises, kai pasinaudojo savo sprendimu nenagrinėti prašymo dėl panaikinimo, kad pagrįstų savo prašymo atlyginti žalą analizę, ir neatsižvelgė į šių dviejų prašymų ryšį, tam, kad

ECB galėtų išvengti atsakomybės už savo tariamai žalą sukėlusius aktus, reikia pažymėti, kad skundžiamos nutarties 59–61 punktuose Bendrasis Teismas nurodė reikšmingą jurisprudenciją dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygų ir iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnio pirmos pastraipos, taikomos procesui Bendrajame Teisme, išplaukiantį reikalavimą pagal to paties statuto 53 straipsnio pirmą pastraipą, kad ieškinyje turi būti nurodytas ginčo dalykas, pagrindai ir argumentai, kuriais remiamasi, ir šių pagrindų santrauka. Toliau šios nutarties 62 punkte jis teisingai konstatavo, kad ieškovai pirmojoje instancijoje pakankamai teisiškai nepagrindė nei ECB veiksmų, iš kurių galėjo kilti Sąjungos atsakomybę lemiantis neteisėtumas, nei priežastinio ryšio tarp nurodytos žalos ir pasekmių, kurias galėjo sukelti ginčijamas sprendimas.

59 Darytina išvada, kad nagrinėjamo prašymo atlyginti žalą atmetimo pagrindas yra ne Bendrojo Teismo sprendimas nepriimti sprendimo dėl prašymo dėl panaikinimo, o šio prašymo atlyginti žalą trūkumai.

60 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad šalis, kuri kelia klausimą dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės, turi pateikti įtikinamų įrodymų tiek dėl jos nurodytos žalos buvimo, tiek dėl tos žalos dydžio, taip pat įrodyti pakankamai tiesioginio priežastinio ryšio tarp atitinkamos institucijos veiksmų ir nurodytos žalos buvimą (2018 m. gegužės 3 d. Sprendimo *EUIPO / European Dynamics Luxembourg ir kt.*, C-376/16 P, EU:C:2018:299, 92 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61 Nagrinėjamu atveju atrodo, kad ieškinys pirmojoje instancijoje akivaizdžiai neatitiko šioje jurisprudencijoje nustatytų reikalavimų, nes jame tik buvo reikalaujama priteisti iš ECB ieškovams pirmojoje instancijoje 10 mln. eurų žalos atlyginimą kartu su palūkanomis už ginčijamu sprendimu tariamai padarytą žalą; beje, dublike pirmojoje instancijoje ieškovai šią sumą padidino iki 100 mln. eurų. Vis dėlto nebuvo pateiktas joks argumentas, patikslinantis priežastinį ryšį tarp tariamai neteisėtų ECB veiksmų ir nurodytos žalos bei šios žalos realumo, ir šiuo klausimu nebuvo pateikta jokių įrodymų.

62 Taigi Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamos nutarties 62 ir 63 punktuose nusprendė, kad prašymas atlyginti žalą yra akivaizdžiai nepriimtinas dėl jo trūkumų.

63 Be to, apeliantė nepaaiškina, kaip Bendrojo Teismo sprendimas atėmė iš jos teisę reikalauti atlyginti ECB galimai padarytą žalą. Iš esmės ji išsaugo teisę pateikti naują prašymą atlyginti žalą, kuriuo pašalinami skundžiamoje nutartyje Bendrojo Teismo nurodyti trūkumai, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, taikomame procesui Bendrajame Teisme pagal šio statuto 53 straipsnio pirmą pastraipą, numatytomis sąlygomis, pagal kurias bylos prieš Sąjungą su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti, ir šis senaties terminas nutraukiamas, be kita ko, jei pradedamas procesas Teisingumo Teisme.

64 Antra, dėl šio sprendimo 55 punkte primintų apeliantės argumentų, kad, viena vertus, ECB veiksmai yra tiesioginė *Nemea Bank* vertės praradimo priežastis ir, kita vertus, 100 mln. eurų suma padengia tik dalį apeliantės patirtos žalos, reikia konstatuoti, kad šiais argumentais apeliantė nenurodo jokios teisės klaidos, kurią galbūt padarė Bendrasis Teismas, o tik pakartoja faktinio pobūdžio argumentus, pateiktus pirmojoje instancijoje pareikštame ieškinyje.

65 Remiantis suformuota jurisprudencija iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos matyti, jog tik Bendrasis Teismas yra kompetentingas, viena vertus, nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo išvados iš esmės neatitinka jam pateiktų bylos dokumentų, ir, kita vertus, įvertinti šias faktines aplinkybes. Darytina išvada, kad faktinių aplinkybių vertinimas nėra Teisingumo Teismo kontrolei pateiktinas teisės klausimas, nebent būtų iškraipyti Bendrajam Teismui pateikti įrodymai (2024 m. sausio 11 d. Sprendimo *Wizz Air Hungary / Komisija*, C-440/22 P, EU:C:2024:26, 57 ir 58 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

66 Trečia, dėl šio sprendimo 56 punkte priminto apeliantės argumento, kad kritikuodamas ieškinio pirmojoje instancijoje trūkumus Bendrasis Teismas neatsižvelgė, kad juos lėmė tai, jog apeliantė neturėjo galimybės būti veiksmingai atstovaujama ir gauti įrodymų, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 62 punkto, Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, jog prašymas atlyginti žalą yra akivaizdžiai nepriimtinas dėl jo trūkumų. Iš tiesų iš pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio matyti, kad apeliantė nepateikė jokių elementų, kurių reikia Sąjungos deliktinei atsakomybei taikyti, ir nepaaiškino, kaip tariamas galimybės naudotis instituciniais ištekliais ir įrodymais nebuvimas galėjo jai sutrukdyti pakankamai aiškiai ir tiksliai pateikti savo argumentus dėl šių elementų buvimo, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad, viena vertus, jai atstovavo advokatas ir, kita vertus, šiuo tikslu ji nepateikė nemokamos teisinės pagalbos prašymo.

67 Todėl ketvirtąjį ir penktąjį pagrindus reikia atmesti kaip iš dalies akivaizdžiai nepriimtinus ir iš dalies nepagrįstus.

68 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia panaikinti skundžiamos nutarties rezoliucinės dalies 1 ir 3 punktus.

Dėl ieškinio Bendrajame Teisme

69 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, kai Bendrojo Teismo sprendimas yra panaikinamas, Teisingumo Teismas pats gali priimti galutinį sprendimą, jeigu toje bylos stadijoje tai galima daryti.

70 Nagrinėjamu atveju taip nėra. Iš tiesų, kadangi Bendrasis Teismas nusprendė, kad nebereikia priimti sprendimo nenagrinėjęs nei prašymo panaikinti priimtinumo, nei ginčo esmės, negalima priimti galutinio sprendimo, todėl bylą reikia grąžinti Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl šio prašymo.

71 Be to, reikia atmesti apeliantės prašymą perduoti bylą kitos sudėties Bendrojo Teismo kolegijai nei ta, kuri priėmė skundžiamą nutartį. Iš tiesų Teisingumo Teismo procedūros reglamente nenumatyta galimybė Teisingumo Teismui, išnagrinėjus apeliacinį skundą, duoti nurodymus Bendrajam Teismui dėl kolegijos, kuriai bus paskirta byla, sudėties po to, kai Teisingumo Teismas bylą grąžins Bendrajam Teismui. Prireikus Bendrojo Teismo pirmininkas, taikydamas Bendrojo Teismo procedūros reglamento 192 straipsnio 1 dalį, turi nuspręsti dėl galimo bylos paskyrimo kitai kolegijai, kurioje posėdžiauja tiek pat teisėjų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

72 Kadangi byla grąžinama Bendrajam Teismui, reikia atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti 2021 m. gruodžio 20 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo *Niemelä ir kt. / ECB* (T-321/17, EU:T:2021:942) rezoliucinės dalies 1 ir 3 punktus.**

2. **Atmesti likusią apeliacinio skundo dalį.**

3. **Grąžinti bylą Europos Sąjungos Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl *Nemea Bank plc* prašymo panaikinti.**

4. **Atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.**

Parašai.